

DEVLET ANA (1967)

KEMAL TAHİR (1910 – 1973)

Genel Bakış

Yaşadığı toplumun tarihsel dinamiklerini ve özlemlerini, hem Coşumculuk hem de Gerçekçilik akımlarının uygulamalarını kullanarak, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk kuruluş yıllarını işleyen yazar, kaleme almış olduğu bu eserle Anadolu halklarına umut olmak amacını gütmüştür. Sosyalist dünya görüşünü benimsemiş olan yazarın, Osmanlı'nın kuruluş tarihini böylesine destanlaştırmış olması birçok eleştirmenin ve düşünürün tepkisini çekmiş olsa da yazar, Marksçı bir toplumbilimci gibi "Eytişim" kavramından yola çıkarak halkın tarihsel gelişimini mümkün olduğunca nesnel bir biçimde ele almış, toplumunun adalet ve refah gibi kavramlara ne kadar meyilli olduğunu kanıtlamaya çalışmıştır. Yaşadığı toplumda bir aydın rolü oynama gayretinde olan yazar güdümlüdür. Zira aydın olmak ona göre bütüncül ve tutarlı bir bilinçle taraf olmaktır. Söğüt civarlarındaki bir uç beyliğinin inandığı ve uğruna savaştığı ideallerle nasıl bir imparatorluk haline geldiği dönemin eski Anadolu Türkçesi kullanılarak okura anlatılır. Eser ilk defa, Ankara'da bulunan Bilgi Yayınevi tarafından 1967 yılında yayımlanmıştır. Aradan bir yıl geçtikten sonra 1968 yılında yazar, Türk Dil Kurumu Roman Ödülü'ne layık görülür. Ödülün verilmesindeki en önemli gerekçe olarak yazarın eserinde kullanmış olduğu Eski Anadolu Türkçesi gösterilir. Yazar kaleme almış olduğu bu eseriyle halkın ortak bilinç yapısının tarihsel kaynaklarını keşfetme ve yansıtırma amacı gütmüştür. Toplamda altı ana bölümden oluşan eserin her ana bölümünde üçer ara bölüm mevcuttur.

Kişiler

Osman Bey Eserin erkek başkahramanı, babası Ertuğrul Gazi'nin hastalanması üzerine ona vekalet eder, öldükten sonra ise beyliğin başına geçer. Esere hakim olan entrik kurguya yön verir. Yazar, Osman Bey karakteri üzerinden Türklerin devlet kurma anlayışını, siyasetini ve dünya görüşünü okura yansıtır.

Kerimcan Bilime olan merakıyla ön plana çıkan erkek karakter, Şeyh Edebalı'nın öğrencisi olmak niyetinde olsa da annesi Bacıbey, oğlunun öldürülmesinden sonra onun savaşçı olmasını ister. Dönemin Türk insanını anlamlandırmak için oldukça önemli bir tiplemedir. Eserin sonunda savaştan değil bilimden yana tavır alan karakter, yazarın vermek istediği iletinin önemli bir taşıyıcısıdır.

Akçakoca Dönemin Ahilik anlayışını temsil eden bilge karakter, Osman Bey ve Ertuğrul Gazi gibi yöneticilerin akıl hocasıdır. Ertuğrul Gazi vefatı sırasında Osman Bey'e öğütler vermesi için onu görevlendirir. Gazi'nin ölümünden sonra Dündar Alp, Bey seçiminde sorun çıkarınca söz alan Akçakoca, Osman'ın Bey olması için gerekçelerini sıralar ve herkesi ikna eder.

Mavro Hristiyan bir karakter olarak daima şövalye olmaya özenmiş olan erkek karakter, Notüs Gladys'e özenir. Fakat Notüs Gladys, onun ablasına tecavüz ettikten sonra Mavro intikam almak ister. Osman Bey'le adaleti ve doğruluğu tanımış olan Mavro saf değiştirir ve Müslüman olur. Daha sonra kız kardeşinin intikamını alır.

Bacıbey Söğüt kadınlarının lideri olan ve "Devlet Hatun" olarak hitap edilen kadın karakter, hem savaşçı hem de bir anne olarak ideal Türk kadını temsil eder. Kadının toplumdaki önemini gösteren en önemli anlatı kişisidir. Oğlu Demircan'ın intikamını almak ister ve zaman zaman Osman Bey'e giriştiği mücadelelerde yardım eder.

Orhan Bey Eserde on üç yaşında olan karakter, babası Osman Bey'le giriştiği diyaloglarda oldukça bilge ve ilerici görünür. Gelecekte Osmanlı'nın ülküsel değerlerini ileriye taşıyacak kişilik olma özelliğindedir.

Notüs Gladyüs Eserde yırtıcılığı ve şiddeti temsil eden Napoli kralının gayrimeşru çocuğu, Anadolu coğrafyasındaki siyasi boşluktan faydalanarak ilk önce Bitinya prensi daha sonra da Bizans imparatoru olmak istemektedir. Oldukça sadist eğilimleri olan bir karakterdir. Kurgunun kötücül tarafında en önemli rolü oynar.

Türkopol Uranha Notüs Gladyüs'ün en sadık yardımcısı olan tipleme, kötülüğün ve hırsın temsilcisi konumundadır. Soygunculuğa on yaşındayken at çalmakla başlar ve daha sonra Gladyüs'e girdiği bütün kirli işlerde yardımcı olur. Gladyüs'ün Anadolu'da başarılı olması halinde Issızhan'ın baronu olmak amacını güder.

Eserdeki kişi kadrosu hayli geniştir. Fakat yukarıdaki karakterler haricinde eserde önemli rol oynayan anlatı kişileri şunlardır: Olumlu karakterler: Şeyh Edebalı, Yunus Emre, Kamagan Derviş, Kaplan Çavuş, Pir Elvan, Lotüs vd. / Olumsuz karakterler: Keşiş Benito, Dünder Alp, Çudaroğlu, Alişar Bey vd.

Öykü

Gladyüs'ün Cinayeti ve Barışın Bozulmak İstenmesi Napoli kralının gayrimeşru oğlu Notüs Gladyüs, Sen Jan şövalyelerinden biri olarak Mavro ile ablası Liya'nın Issızhan'da işlettiği hana gelir. Gelir gelmez Liya'yı gözüne kestirmiş olan Gladyüs, Mavro'ya bölgenin durumuyla ilgili bazı sorular sorar. Bitinya'daki yönetim boşluğunu fırsata çevirmek isteyen Gladyüs, kendi prensliğini kurmak istemektedir ve yanında en sadık yardımcıları olarak Uranha ve Keşiş Benito vardır. Kayı boylarının topraklarına göz dikmiş olan karakter, burada feodal bir Batı düzeni kurmak, kral olmak ve insanlara zulmetmek istemektedir. Mavro'yu şövalye olma vaadiyle kandıran Gladyüs, görür görmez takıntı haline getirdiği Liya'yla ilgili bilgi almak amacıyla. Bunlar süregelirken içeriye bir ozan ve Kurt Ali Bey girer. Onları karşılayan Liya'ya Kurt Ali esir düşüş hikayesini anlatır ve Latince bir mektup yazdırması gerektiğini söyler. Liya, Kurt Ali'nin ayaklarını yıkarken Gladyüs ile ozan arasında bir diyalog gerçekleşir. Anlaşıldığı üzere bu ozan Yunus Emre'dir. Ardından Gladyüs'ün beklemiş olduğu Türkopol Uranha gelir. İkili arasında geçen konuşmada ileride kuracakları devletin planları yapılır, düşmanı nasıl yeneceklerinin ve oyuna getireceklerinin planını yaparlar. Daha sonra gece olur ve herkes odasına çekilir. Ertesi sabah erken saatte uyanan Gladyüs, kimsenin henüz uyanmamış olduğunu fark eder. Mavro'nun da dışarı çıktığını gören karakter, durumu fırsata çevirmek isteyerek Liya'yla birlikte olabileceği düşüncesiyle onun odasına girer. Çıkan sestem uyanan Liya, Gladyüs'ü karşısında görünce oldukça korkarak zehirli olduğunu iddia ettiği hançeri ona doğrultur ve onu odasından çıkarır. Küçüklüğünden beridir nevroitik bir ruh haline sahip olan Gladyüs'ün benliği intikam duygusuyla dolar. Bir sonraki ara bölümde Keşiş Benito'nun oldukça karanlık ve kasvetli mağarasına gelen Gladyüs ve arkadaşları Ertuğrul Gazi'nin ve oğullarının savaş atlarını çalarak onlara barış ortamının bozulacağına dair bir mesaj vermek isterler. Keşiş Benito'yu devamlı takip eden ve Ertuğrul Gazi'nin sadık adamlarından biri olan Kamagan Derviş, onların arasında geçen bütün konuşmaları duyar. Kimseye görünmemek ve dikkat çekmemek için Keşiş Benito, Gladyüs ve arkadaşlarını çok iyi bildiği bir bataklıktan geçirir. Böylece Ertuğrul Gazi'nin atlarının olduğu yere ulaşılır. Atların arasında Liya'nınkini gören Gladyüs, genç kadın oradaysa onu öldürmeye niyetlenir. Gladyüs, Demircan ve Liya'yı seviştikleri bir anda yakalar. Öfkesinden çılgına dönen Gladyüs, Demircan'ı sırtından okla vurur. Ardından Liya'ya tecavüz eden karakter onu da boğarak öldürür. Atları çalan Gladyüs, Liya'nın cesedini de yanında götürür. Onu bir değirmene Demircan'dan aldıkları Türkmen sarığıyla bağlarlar. Gladyüs bunu Karacahisarlılarla Söğütlüleri birbirine düşürmek için planlamıştır. Hristiyan olan Liya'nın Söğütlü bir Türkmen tarafından öldürüldüğü görüntüsü vererek, halkları birbirine düşürmek ve barışı bozmak ister.

Ertuğrul Gazi'nin Ölümü ve Barışın Korunması Söğütlü gençlerin bir araya gelip eğlence düzenledikleri bir zamanda Demircan'ın köpeği Alaş gelir. Köpeğin yaralı olduğunu gören Demircan'ın kardeşi Kerim, onun bir kurtla boğuştuğunu düşünür. Kurdu postunu almak isteyen gençler Orhan Bey ile ata binerek kurdu bulmaya giderler. Dönmezköy'e gelen grup iyi bir izci olan Pop Markos'la karşılaşır ve gruba Demircan'ı bugün hiç görmediğini söyler. Demircan'ın yerine giden Orhan Bey ve Kerim, onun ölüsünü bulurlar. Kerim sinir boşalması yaşar ve Orhan Bey Söğüt'e baskın işareti gönderir. Orhan Bey, Demircan'ın öldürüldüğü okun Karacahisarlılara ait olduğunu görür ve atların

çalınmış olduğunu fark eder. Pop Markos'la bir süre iz sürdükten sonra cinayeti işleyenlerin Karacahisar'a gittiklerini anlarlar. Akşam vakti birbirleriyle sohbet dalmış olan Söğüt gelinleri, Ertuğrul Gazi'nin hastalığından bahsederler. Sabahtan beri Kerim'i görmemiş olan annesi Bacıbey öfkeyle yanlarına gelir. Aslıhan ile Bacıbey Kerim hakkında konuşurlar. Bacıbey, oğlunun bir alp olmasını ister fakat oğlu ilme meraklıdır. Daha sonra Orhan Bey sahneye girer ve babası Osman Bey'le dedesi Ertuğrul Gazi'ye olup biteni anlatır. Bunun bir savaş kıskırtması olduğunu sezinen Ertuğrul Bey, işin aslını öğrenmesi için Osman Bey'i görevlendirir. Osman Bey, Şeyh Edebalı'ya akıl danışmak için onun yanına gider. Oğlunun ölüm haberini alan Bacıbey, kimsenin ağıt yakmamasını söyleyerek intikam yemini eder. Ardından Söğüt'ülere arasında bir toplantı yapılmasını isteyerek Köslük meydanına gelir. Oğlunun ölümü üzerine Kerim'in bir savaşçı olması isteği Bacıbey'de daha çok artar ve Kerim'in bütün kitaplarını yakar. Kerim her ne kadar bunu yapmak istemese de annesinin zorlamasına karşı duramaz. Söğüt'ülere saygıdeğer kişileri Köslük meydanında toplanır. Önemli bir Ahi olan Nakibi Hasan'dan bu konu hakkında son kararın verilmesi istenir. Ertuğrul Gazi'nin kardeşi olan Dündar Bey'in uzun zamandır beylikte gözü vardır. İki halk arasındaki gerginliğin çeşitli musibetlere sebep olacağını düşünerek bundan memnun olur. Dündar Bey'in sağ kolu olan Daskalos Derviş, acılı Bacıbey'i de arkasına alarak savaş çıkırtkanlığı yapar. Bu sırada ciddi bir hastalığa yakalanmış olan Ertuğrul Gazi'nin ölüm haberi gelir. Söğüt'ün bilgisi olan Akçakoca, derhal yeni bir beyin seçilmesi gerektiğini söyler. Dündar Bey bu vazifeyi ne kadar almak istese de son yıllarda ona sürekli vekalet eden Osman Bey Akçakoca tarafından önerilir ve Osman Bey Söğüt'ün yeni Beyi olur. Osman Bey ilk önce cenazelerin gömülmesini ve sonra diğer oymak lideriyle birlikte bir karara varılmasını söyler. Osman Bey ve Akçakoca, Ertuğrul Gazi'nin naaşının yanına gelirler. Kamagan Derviş onların yanına gelerek Keşiş Benito'yu Notüs Gladys'le birlikte gördüğünü ve cinayetlerin sorumlularının onlar olabileceğini söyler. Osman Bey ona bir kese altın vererek gönderir. Söğüt'ün yeni lideriyle yeni bir dönem başlayacaktır ve işlenen cinayetler zamanla aydınlatılacaktır. Ertesi gün, Demircan ve Ertuğrul Gazi toprağa verilir. Babasının vasiyeti üzerine Osman Bey, İburnu'ndaki Şeyh Edebalı'nın yanına gider. Osman Bey gelecekte nasıl bir devlet kurmayı düşündüğünü Edebalı'ya anlatır. Ardından cinayetler konusunda ne yapılacağını konuşulacağı toplantıya Osman Bey de katılır. Daskalos Derviş daha önceki çıkırtkan tutumunu devam ettirmektedir. Osman Bey, işin aslını öğrenene kadar herhangi bir çarpışmaya müsaade etmez ve töreye karşı geleni Söğüt'ten süreceğini söyler. Bunun ardından Karacahisar'ın liderinin (tefkur) kardeşi Filatyos yanında Mavro'yla birlikte Osman Bey'le görüşmeye gelmiştir. Filatyos, Liya'nın cesedi üzerinde Türkmen aksesuarları bulduğunu söyleyerek dava görülmesini ister. Mavro'nun, Demircan aleyhinde konuşması için dövüldüğünü Osman Bey fark eder. Mavro'dan Demircan hakkında konuşması istendiğinde onun hakkında oldukça iyi şeyler söyler. Osman Bey, Demircan'ın vurulduğu Karacahisar yapımı okları gösterince Filatyos, Mavro'nun intikam almak için bunu yapmış olabileceğini söyler. Mavro'nun masum olduğunu anlayan Söğüt'ülere onu bırakmak istemezler. Akçakoca Filatyos'u bu konuda ikna eder ve Karacahisarlılar oradan ayrılır.

Alişar'ın Osman Bey'e Kazık Atması Bir silah eğitmeni olan Kaplan Çavuş; Mavro ve Kerimcan'a silah kullanmayı öğretmektedir. Kerimcan'a vurgun olan Aslıhan onlara ayran getirir ve birlikte sohbet ederler. Dönmezköy'deki Demircan'ın yeri başıboş bir vaziyettir ve Aslıhan Kerimcan'a oraya ne zaman gideceğini sorar. Şimdilik Orhan Bey'in korumalığını yapacağını söyleyen Kerimcan, yeri bir süreliğine Ermeni Toros'a emanet etmiştir. Ardından kapı çalar ve kapı açılınca gelenin Kaplan Çavuş'un eski dostu Yunus Emre olduğu görülür. Yunus Emre rüyasında Osman Bey ile Şeyh Edebalı'nın kızı Bala Hatun'u görmüştür ve Osman Bey'in sevdiği kadını yeniden istemesini söyler. Kerimcan bu haberi Osman Bey'e götürürken karşısına Orhan Bey çıkar ve konuyu ilk olarak ona anlatır. Orhan Bey almış olduğu haberden oldukça mutlu olur ve durumu babasına anlatır. Aynı zamanda bir silah icatçısı olan Kaplan Çavuş'a Yunus Emre, delikli silah projesinin ne durumda olduğunu sorar. Kaplan Çavuş ona tasarladığı tüfek hakkında bilgi verir. Kaplan Çavuş ve Yunus Emre silah hakkında konuştukları sırada Osman Bey yanlarına çıkagelir. Beyin konağında ilk nöbetini tutan Kerimcan ertesi gün, İnönü'ye gidip Voyvoda Nurettin Bey'le buluşacak, Nurettin Bey ise Alişar'a gidip Osman Bey'e dünür olması konusunda konuşacaktır. Daha öncede Bala Hatun'u istemek için Osman Bey'e dünür olan Alişar Bey geri çevrilmiştir. Durumun farkında olan Osman Bey, yine Alişar'ın gitmesini ister. Bala Hatun'a oldu olası aşık olan Alişar, dünür olarak gittiği Edebalı'dan kızını kendisine ister. Edebalı bu isteği reddeder. Bunun üzerine Moğol bir soyguncu olan Çudaroğlu'na kahyası Pervane Subaşı'yı gönderen Alişar, Bala Hatun'un kaçırılmasını ister. Karşılık olarak Çudaroğlu üç yüz altın alacaktır fakat kaçırılmak istenen kızın Edebalı'nın kızı olduğunu öğrenince bu işten vazgeçer. Zira kendisi Edebalı tarafından tanınmaktadır. Pervane Subaşı; Alişar'ın Bala Hatun'u Osman Bey'e kaptırmak istemediğini söyleyince Çudaroğlu bu iş için, Edebalı'nın tanımadığı Gladys ve Uranha'nın görevlendirilebileceğini söyler. Tam anlamıyla bir kadın düşkünü olan Alişar'ın, eğlence

düzenlediği bir zamanda Gladyüs ve Uranha yanına gelir. Çudaroğlu, Gladyüs ve Uranha arasında bir pazarlık gerçekleştirildikten sonra ertesi gün kadının kaçırılmasında karar kılınır.

İntikam ve Evlilik Ertesi gün, Bacıbey, Kerimcan, Aslıhan ve Mavro; Tebrizli Kamagan Derviş'in yanına gelir. Ulvi yetenekleri olan Kamagan Derviş'e Bacıbey, fal baktırarak oğlu Demircan'ı kimin öldürdüğünü öğrenmek ister. Kamagan, bakmış olduğu falda Gladyüs ve Uranha'yı görmüştür fakat Bacıbey'e isimlerini söylemeden üç gün sonra yeniden kendisini ziyaret etmesini ister. Bunun gibi diyalogların gerçekleştiği sırada yardım davulu sesi duyulur. Sesin Dönmezköy'den geldiği anlaşılır. Dönmezköy'e giden kişiler yerde baygın yatan bir kadın görürler. Bu kadın Bala Hatun'dur. Bala Hatun'u kaçırmaya çalışmış olan kişiler başarılı olamamış ve kadını orada bırakıp kaçmışlardır. Kaçakların peşine düşen Ermeni Toros, bataklıkta Pervane Subaşı'ya rastlar ve Subaşı, kaçan kişileri bulmasına yardım edeceğini söyler. Kendisine gelen Bala Hatun ise Aslıhan'a; Alışar Bey'in kendisini istediğini ve bunu onun yapmış olabileceğini anlatır. Bala Hatun babasına, Aslıhan ise Osman Bey'e durumu anlatır. Kerimcan bu olayın abisinin öldürülmesiyle bağlantılı olup olmadığını düşünürken Mavro, Yüzbaşı Ali Bey'den Bala Hatun'u kaçırانların Gladyüs ve Uranha olduğunu öğrenir. Edebalı, kızından olanları öğrenince Osman Bey ve Alışar'ın arasında bir çatışma çıkması için bu bilgiyi bir süre gizlemeye karar verir. Kerimcan, bey konağında nöbettedir. Atlarla ilgilendiği bir sırada konağın kızlarından Şirin, onu Orhan Bey sanarak sınaşmaya çalışır. Sütana Şirin'i çağırılmaya indiğinde ikiliyi yan yana görür. Bunun yanında, kızını kendisine vermediği için küskün olan Osman Bey, işin içyüzünü Kaplan Çavuş'tan öğrendiğinde Voyvoda Nurettin Bey'e haber gönderir. Osman Bey ve Alışar Bey tarafsız bir yerde yüz yüze geleceklerdir. Hemen ardından Osman Bey'i Voyvoda Nurettin Bey'in yanında görürüz. Osman Bey'in yanındaki adamları hazırlıklı bir şekilde beklemektedir. Çarşıda birçok insanın dükkanını kapattığını gören Mavro durumdan şüphelenir ve Alışar Bey'in Filatyos'la birlikte bir baskın yapacağı bilgisini alır. Mavro, haberi alır almaz Nurettin Bey'e gidip haberi verir. Bir müddet sonra Alışar ve arkadaşları konağın kapısında görülür. Alışar, Osman Bey'den intikam, Filatyos ise Liya'nın ölümünden dolayı Mavro'yu ister. Osman Bey, Mavro'nun artık bir Müslüman olduğunu ve teslim edemeyeceğini söyler. Mavro da bunu bütün gönlüyle kabul eder. Osman Bey, Orhan Bey'in destek getirmesi için vakit kazanmaya çalışmaktadır. Orhan Bey'in birlikleri pusucuları sıkıştırır ve bunun üzerine Osman Bey, Alışar'ı düelloya çağırır. Alışar Bey dövüş sırasında namertlik yapar ve bütün askerler birbirlerine girer. Osman Bey'in adamları mücadeleden galip çıkar. Alışar ölür. Gladyüs, Mavro'nun attığı bir okla gözünden vurulur. Daha sonra Şeyh Edebalı'nın yanına gidilir. Küskünlerin gönlü alınır. Tekkede Osman Bey ile Bala Hatun evlenir. Müslüman olan Mavro tebrik edilir.

Gerçeklerin Açığa Çıkması ve Savaş Hazırlığı "Derin geçit" adlı beşinci ana bölümde, Söğütlüler Domaniç yaylasına doğru göçe başlamıştır. Halk değerli eşyalarını Bilecik Hisarı'na teslim eder. Orhan Bey, Mavro ve Kerimcan göç yolunda ilerlerken bir kadın çığılığı duyarlar. Öneriden hızla bir at arabası geçer ve suyun önünde durur. Arabanın bir kısmı suya gömülür ve Orhan Bey durumu anlayıp yardım etmek amacıyla arabaya yaklaşır. Arabanın kapısını açtığı anda karşısına küçüklüğünden beri tanıdığı Yarhisar Tekfuru Senyör Hristos'un kızı Lotüs çıkar. Orhan Bey genç kızı kurtarır ve kısa zamanda aralarında bir yakınlaşma olur. Daha sonra Lotüs'le ata binen Orhan Bey konuşmaya başlarlar. Bilecik Tekfuru Senyör Rumanos'un kendisini istediğini ve babasının da buna rıza gösterdiğini söyleyerek üzüntüsünü dile getirir. Lotüs Türkmenlerin gelenekleri ve yaşam tarzları hakkında Orhan Bey'den bilgi alırken ikili birbirlerine daha çok yakınlaşır. Orhan Bey Lotüs'ü, Bala Hatun ve Edebalı'yle tanıştırır. Kozpınar'a varan Söğüt halkı burada dinlenerek eski bolluk dönemlerinden bahsederler. Kel Derviş Mavro'ya, Yüzbaşı Ali Bey'in kendisini görmek istediği haberini verir. Ali Bey'in oldukça telaşlı bir halde verdiği habere göre; Filatyos, Çudaroğlu ve Subaşı tarafından Boğaz kesilmiş ve pusu kurulmuştur. Bu haber üzerine Mavro, Ali Bey'le birlikte Osman Bey'in yanına gider. Osman Bey aldığı haber üzerine göçü durdurur ve karşı saldırı planları yapılmaya başlanır. Halkını tehlikeye atmak istemeyen Osman Bey, göçün istikametini geriye, yani Söğüt'e doğru çevirir. Osman Bey tarafından Konya Sultanlığına ve Şeyh Edebalı tarafından Konya Ahi Şeyhine durumu haber veren mektuplar yazılır. Lotüs; Orhan Bey, Kerimcan ve Mavro'yla birlikte Keşiş Benito'nun mağarasına doğru giderler. Benito'yu orada bulamadıkları için mağarasına girmeye karar verirler. Mağarada arama yapan Kerimcan, Benito'ya ait birçok suç delili bulur. Kerimcan, Gladyüs'e kılavuzluk edenin ve Söğüt halkını ispiyonlayanın Benito olduğunu anlar. Orhan Bey Lotüs'e evlenme teklif eder fakat Kerimcan mağaradan çıkarken bir kurt kapanına yakalanır. Kapandan kurtarılır fakat ağır bir şekilde yaralanmıştır. Onu Söğüt'e bir an evvel ulaştırmak için yola çıkarlar. Konya'ya mektupların gönderilmesinin üzerinden on beş gün geçmiştir. Mektupları götüren Kaplan Çavuş'un döndüğünü Şirin haber verir. Kaplan Çavuş'tan gelen haberlere göre; Argun İlhan'ın ölümü yüzünden yakında taht kavgaları başlayacaktır ve bundan dolayı Konya, Şeyh Edebalı'ye istediğini yapma yetkisi vermiştir.

Bunun üzerine Osman Bey, Karacahisar'la savaşıma kararı alır fakat halk fakirlikten kırılmaktadır ve destek alabilecekleri hiçbir yer de yoktur.

Kalem Kılıçtan Keskindir

Orhan Bey, Mavro ve Kerimcan birlikteyken, Lotüs'ün Bilecik Tekfuru Rumanos'a verildiği ve bütün Söğütlülerin düğüne davetli olduğu haberi gelir. Ardından Lotüs'ün uşağı Yanaki Orhan Bey'e, Lotüs'ün kendisini kaçırmamasını istediği haberini verir. Yarhisar'a gelen Gladyüs, Uranha ve Benito, Tekfurla konuşarak onu olacaklar konusunda uyarır ve tehdit ederler. Bunun üzerine Yarhisar Tekfuru, kızını zindana attırır. Artemis'ten Lotüs'e gelen bir haberde onun, babasının bütün isteklerini kabul etmesini salık verilir. Lotüs bunu yapar ve zindandan kurtulur. Lotüs'ü kurtarmak için elini çabuk tutması gerektiğinin farkında olan Orhan Bey, Akçakoca'ya akıl danışır. Osman Bey'den izin alan Akçakoca'dan sonra Orhan Bey, Yanaki'yle Lotüs'e haber gönderir. Kızı kaçırmak için yola çıkan Orhan Bey'in yolunu Osman Bey keser. Zira ertesi gün Lotüs ve Rumanos'un düğünü olacağını haber verir. Bu durumda Yanaki'nin geri dönmesi için Orhan Bey onun peşine düşer. Yolculuk sırasında Orhan Bey'in karşısına Köse Mihal çıkar. Köse Mihal'in onlara önemli bir haberi vardır. Rumanos düğün sırasında Söğütlülere baskın düzenlemeyi ve hepsini yok etmeyi planlamaktadır. Orhan Bey, bir karşı saldırı yapılması gerektiğinin farkındadır. Osman Bey'in casuslarından Sarı Aratos, Köse Mihal'in haberini doğrular. Rumanos birçok sancakbeyiyle bir araya gelerek bir saldırı planlamaktadır. Osman Bey'in planı Domaniç'e göç edemiş gibi görünüp Bilecik Hisarı'na saldırmaktır. Osman Bey'in kardeşi Dünder Bey, Daskalos Derviş'i Söğüt'ün planını anlatması için Benito'ya göndermiştir. Dünder Bey, Söğütlülerin içindeki casustur. Aslıhan, Dünder Bey'in kölesi Balaban'dan her şeyi öğrenir. Kamagan Derviş, Orhan Bey ve diğerleri Daskalos Derviş'i takip edip konuşulanları dinlemesi için görevlendirilir. Daskalos Derviş'le Keşiş Benito bir geçitte buluşurlar. Onları, Kamagan Derviş, Orhan Bey ve Mavro gizlice dinlemektedir. Daskalos, Osman Bey'in baskından haberdar olduğu haberini verir. Bunun üzerine Benito ilk olarak Osman Bey'in öldürülmesi gerektiğini söyleyince Orhan Bey ve adamları gizlendikleri yerden çıkarlar. Yapılan baskında Daskalos ve Benito öldürülür. Fakat Kamagan da girilen mücadelede öldürülür. Orhan Bey ve diğerleri geri dönünce Dünder Bey sorguya çekilir. İddiaları kabul etmeyen Dünder Bey köşeye sıkıştığını hissederek Osman Bey'e hançeriyle saldırır. Fakat Pir Elvan ondan önce davranarak onu öldürür. Daha sonra Söğüt'ün kadınları değerli eşyalarını bırakma bahanesiyle Bilecik Hisarı'na gelir. Kadın kılığındaki erkekler ortaya çıkar ve Bilecik Hisarı'nı savaşıarak ele geçirilir. Diğer yandan da Kozpınar'ın alındığı haberi gelir. Demircan'ın intikamını almak isteyenler Gladyüs ve arkadaşlarının peşine düşer. Gladyüs ve Uranha, Söğütlülerin ilerlemesinden korkarak Germiyanlılara sığınmak ister. Kaplan Çavuş, Mavro ve Kerimcan onları takip ederken, attıkları bir okla Gladyüs'ü omuzundan vururlar. Bunun üzerine Gladyüs ve arkadaşları bataklığa yönelirler. Bataklıkta zorlukla ilerlerken Gladyüs, omuzuna saplanan okun çıkarılmasını ister. Uranha oku çıkarır. Bu sırada kendi canından şüphe eden Gladyüs, her şeyden çok değer verdiği altınlarını Uranha'ya hediye olarak verir. Kerimcan ve Mavro, Germiyan toprağına girmeye çalışan Gladyüs'ün Kanlı Boğaz yolunu kullanacağını düşünerek oraya yönelirler. Tahminleri doğru çıkar. Kanlı Boğaz'daki İssizhan'a girmiş olan Gladyüs, Kel Derviş'i esir almıştır. Kerimcan ve Mavro İssizhan'a girer. Kel Derviş'in bağlarını çözerek onu serbest bıraktıkları bir anda Gladyüs ile Uranha onlara saldırır. Kerimcan'la çarpışan Gladyüs, uçurumdan aşağı düşerek ölür. Uranha da Gladyüs'e bakarken Mavro tarafından kılıçlanır. Söğütlüler düşmanlarını kılıçlarıyla alt etmiş ve zafer kazanılmıştır. Osman Bey, Kerimcan'a Subaşılık teklif eder. Kerimcan ise sadece Benito'nun mağarasında bulunan kitapları ister. Bacıbey oğlunun bir savaşçı olmasını istese de Kerimcan kılıcını duvara asıp Şeyh Edebalı'ye öğrenci olmak ister. Kurulacak yeni devletin izlemesi gereken yol onunla temsil edilir.

Temalar

Politika

Devlet

Birbirinden farklı birçok kültürün bir arada yaşadığı coğrafyada düzen her şeydir ve Osman Bey'e göre devlet her şeyden önce gelir. Sosyal yardımlaşma ve paylaşım, kurulacak olan devletin yegane anlayışlarıdır. Mal biriktirmek, düşküne yardım etmemek ve çıkarıcı bütün eğilimler devlet töresince hoş karşılanmaz. Ahilik kültürü tamamen fedakarlık, vefalı olmak ve kendisinde olmayan şeyleri bile ihtiyacı olanla paylaşmak üzerine kuruludur. Batının ceberut devletlerine karşı Osmanlı kerim devlet olma anlayışını güder. Eserdeki Batılı tipler, iktidarı ele geçirebilmek için her türlü şiddete ve insancıl olmayan yola başvurabilecek kişilik yapısındadırlar.

Gerçek ve Görünüş Demircan ve Liya, Gladyüs tarafından öldürüldüğünde Karacahisarlılar, Mavro'yu suçlu olarak gösterirler. Mavro'nun masum olduğunu bilen ve bunun bir tuzak olduğunu anlayan Osman Bey, savaşı göze alarak Mavro'yu korur

Toplum

Töre Töreyle oluşturulan kurallar dizgesi düzeni sağlayan en önemli birleştiricidir. Töreyle karşı gelen toplumdaki dışlanır ve böylece düzen sürdürülebilir hale gelir. Ahilik kültürüyle gelişen toplumsal adalet anlayışı devletin güçlenmesinde ve yayılmasında başat bir rol oynar. Osman Bey, erenlere şöyle seslenir: "Adalet Namazdan ileridir". Devletin en önemli töresi de budur. Feodalizm anlayışıyla yönetilen Batı devletlerinde insanlar köledir. Osman Bey ise merkezi bir yönetim oluşturarak birçok farklı milletten ve inançtan insanı aynı çatı altında toplayacak bir devlet oluşturmak ister. Böyle bir devlette ırkçılığa müsaade yoktur, adalet her şeyden önce gelir ve insanların canı ile malı güvence altında olmalıdır.

Psikoloji

Acgozluluk Eserdeki birçok kötücül karakter, maddi çıkarları ve ihtirasları nedeniyle olumsuz eylemlerde bulunur. Dünder Alp, Ertuğrul Gazi öldükten sonra bey olmak ister, para ve mevki hırsıyla birçok karakter birbirine düşer. Gladyüs, iktidar hırsı ve köksüzlüğü sebebiyle insanlara her türlü kötülüğü yapmayı kendisinde hak görür. Keşiş Benito gibi karakterler de eşkıyalık yapar, insanları öldürür, düzeni bozar ve herkese zulmeder. Doğulu karakterler ise genel olarak; idealleri ve inançları uğruna her türlü fedakarlığı yapabilecek bir bilince sahiptir.

Cinsellik Napoli kralının gayrimeşru çocuğu Gladyüs, köksüzlüğü ve aidiyetsizliğinden kaynaklı olarak nevroitik bir ruh halindedir. Eserde Kerimcan'ın ağabeyi Demircan'ı takıntı haline getirdiği Liya'yla görünce onu sırtından hançerler ve Liya'ya tecavüz eder. Ciddi sadist eğilimleri olan karakter, birlikte olduğu kadınları bazen orgazm halindeyken boğarak öldürür.

Aşk Söğütlü Türkmen olan Demircan'la Karacahisarlı bir Hristiyan olan Liya gizlice aşk yaşamaktadır. Liya'yı kıskanan Gladyüs Demircan'ı okla vurarak öldürür. Liya'ya ilk önce tecavüz eder sonra boğarak öldürür. Kaplan Çavuş'un kızı olan Aslıhan, Bacıbey gibi savaççı bir kadın tiplemesidir. Bacıbey'in oğlu Kerimcan'la aşk yaşamaktadırlar. Babası dahil çevresindeki herkese bir savaççıyla evleneceğini söylemiştir. Fakat Kerimcan, Şeyh Edebalı'nın öğrencisi olup ilim öğreneceğini söyleyince bunu kabullenir. Osman Bey, Şeyh Edebalı'nın kızı Bala Hatun'a aşiktir. Onu ikinci defa babasından istemesi için Alişar Bey'i dünür olarak gönderir. Ancak Bala Hatun'a aşık olan Alişar Bey, Osman Bey'e ihanet ederek Bala Hatun'u kendisine ister. Edebalı kızını ona vermek istemez ve Osman Bey'e Hatun'u kaptırmak istemeyen Alişar, Gladyüs'e onu kaçırtmak ister. Gladyüs başarısız olur ve Osman Bey ile Bala Hatun birbirlerine kavuşur.

İntikam Bacıbey'in büyük oğlu Demircan, Gladyüs tarafından öldürüldükten sonra, Devlet Hatun, diğer oğlu Kerimcan'ı intikam almak için zorlar. Aynı şekilde Mavro da, kız kardeşini öldüren Gladyüs'den intikam almak ister. Eserin sonun Kerimcan, Gladyüs'ü uçurumdan aşağı atarak intikamını alır. Osman Bey'in sevdiği Bala Hatun'a göz koyan Alişar da, Osman Bey tarafından öldürülür.

İhanet Osman Bey, uzun zamandır sevdiği Şeyh Edebalı'nın kızı Bala Hatun'u istemesi için Alişar'ı dünür olarak gönderir. Fakat kadın düşkünü olan Alişar, Bala Hatun'u kendisine isteyerek dostuna ihanet eder. Bu durum ikili arasında namus meselesine dönüşür. Dünder Alp ise, beylik ünvanını alamadığı için Söğüt'ün düşmanlarıyla işbirliği yapar. Entrikaları öğrenilince Osman Bey'e saldırdığı bir sırada Pir Elvan tarafından öldürülür.

İliskiler

Evlilik

Osman Bey, Alişar ve onun arkadaşlarından kurtulduktan sonra Şeyh Edebalî'nin rızasıyla Bala Hatun'la evlenir. Orhan Bey de, Yarhisar Tekfuru Senyör Hristos'un kızıyla, beylikler arasında barış sağlandıktan sonra evlenir.

Arkadaşlık

Ağabeyi öldürülen Kerimcan ve kız kardeşi öldürülen Mavro, kanlılarından intikam almak amacıyla yol arkadaşlığı yapar. Bunun haricinde eserdeki diğer olumlu karakterler de ortak amaçlar için bir araya gelip düşmanla mücadele ederler.

Kişi İncelemesi

Osman Bey

(Lider)

Karakter Eserin erkek başkahramanı, babası Ertuğrul Gazi'nin hastalanması üzerine ona vekalet eder, öldükten sonra ise beyliğin başına geçer. Esere hakim olan entrik kurguya yön verir. Yazar, Osman Bey karakteri üzerinden Türklerin devlet kurma anlayışını, siyasetini ve dünya görüşünü okura yansıtır. Yönetimi altında olan boyda siyasi gücü ve otoriteyi temsil eder. İzlediği siyaset biçimiyle adalete, töreye, düzene, refaha, onura, cesarete, çok kültürlülüğe, barışa, fedakarlığa, bilgeliliğe ve ilerlemeye oldukça önem verir. Kişilik özellikleri olarak Osman Bey; inançlı, kararlı, saygın, cesur, bilge, güvenilir, fedakar, adil, hoşgörülü, ilerici, sorumlu, başarılı, dikkatli, yardımsever, aşık, duyarlı, maceracı ve sevilen bir anlatı kişisidir. Liyakatli ve nitelikli bir yöneticide bulunması gereken bütün özelliklere sahiptir. Bu açıdan yazar tarafından oldukça idealize edilmiş bir karakter olduğu söylenebilir. Bir alp-gazi tipi olarak boyunu imparatorluk haline getirecek yolun mihenk taşlarını döşer.

Etkinlikler Babası Ertuğrul Gazi'nin ölümünden sonra kardeşi Dündar Bey'in entrikalarına rağmen boyuna Bey olarak seçilir. Yönettiği bölgede kol gezen fitnelere karşı soğukkanlı bir tavır takınır ve sabırla hareket eder. Karacahisarlıların Demircan'ı öldürdükleri söylentisi karşısında bunun iki beyliği birbirine düşürmek için düzenlenmiş bir komplo olduğunu düşünür ve savaşmaya razı olmaz. Karacahisar Tekfurunun Mavro'yu kurban olarak öne sürmesinden sonra Osman Bey, genç adama sahip çıkar ve onun cinayetlerle bir alakası olmadığını anlar. Osman Bey, beyliğini Şeyh Edebalî ve Akçakoca gibi ululara danışarak yönetir. Uzun zamandır aşık olduğu Bala Hatun'u Şeyh Edebalî'den istemek için Alişar'ı dünür olarak gönderir. Fakat Alişar, Bala Hatun'u kendisine ister ve Edebalî kızını ona vermeyince Alişar, Bala Hatun'u Gladyüs ve Uranha'ya kaçırtır. Başarısız kaçırma eyleminden sonra Osman Bey Alişar'ın ihanetini öğrenir. Onunla yüz yüze görüşmek istediğinde eski dostunun ihanetine uğrar ve baskın yer. Osman Bey, baskını savuşturur ve Alişar öldürülür. Bala Hatun'la Osman Bey, Edebalî'nin rızasıyla evlenirler. Domaniç göçü sırasında Filatyos, Çudaroğlu ve Subaşı tarafından kendilerine bir pusu kurulduğunu öğrenir. Bunun üzerine halkının Söğüt'e geri dönmesi emrini verir. Konya Sultanlığına ve Konya Ahi Şeyhine mektup gönderilerek ne yapılması gerektiği sorulur. Şeyhten Edebalî'ye savaşma izni çıkar. Osman Bey ilk olarak Bilecik Hisarı'nı ele geçirir. Daha sonra Karacahisar ve Kozpınar da ele geçirilir. Bütün düşmanlarını mağlup eder ve beyliğindeki barışı güvence altına alır. Beyliğini bir imparatorluk haline getirebilmek için, ticaret kapasitesi oldukça yüksek olan Bursa dolaylarına yönelir.

Etkileşim Eserin en önemli başkahramanlarından biri olan Osman Bey, giriştiği diyaloglarda oldukça bilge ve lider bir tavır takınır. İç monologlarında ve ulularla giriştiği diyaloglarda dünya görüşünü ortaya koyar. Gelecekte nasıl bir ülke tasarladığına yönelik bilgilerin verildiği söylemler genel olarak tiradimsı şekildedir. Eserdeki en baskın karakterlerden bir tanesidir.

ÖRNEK ANILAR

Vizyoner Ertuğrul Gazi'nin ölümünden sonra beyliğin başına geçen Osman Bey, Şeyh Edebalî'yle giriştiği sohbetlerde, gelecek için nasıl bir devlet tasarladığını anlatır: "Çoktandır şeyhim, şunları hiç aklımdan çıkaramamaktayım: Batıya yöneleceğiz! Talan etmeyeceğiz! Din yaymaya çabalamayacağız! Tersine herkesin inancına saygı göstereceğiz! İnsanlar arasında din, soy, varlık bakımından hiçbir üstünlük tanımayacağız. (...) Gireceğimiz geçit derindir. Bu kancık karanlığa karşı diri durmak gerekir. (...) Doğruda bizi arkala! Yanılırsak yakamıza yapış!".

İdeal Anlatıda Osman Bey'le ilgili yapılan tasvirlerde, onun oldukça idealize edilmiş bir tiplleme olduğuyla karşılaşıyoruz. Daha anlatının en başlarında büyük işler başaracağı okura sezintilir: "Osman Bey, orta boyluydu ama, geniş omuzlu, kalın pazılydı. Kollarının bacaklarının, gövdesine göre uzunluğu, doğuştan iyi savaşçı, iyi binici olduğunu gösteriyor; çatık kaşları, kemerli

burnu, köşeli çenesi, tuttuğunu koparma gücünü, biçimli ağzının ucundaki yumuşak gülümseme, gerektiği zaman insanların suçlarını bağışlama yeteneğini meydana koyuyordu. Kırmızı borkünü biraz sağa yıkmış, ak çalma bezden, burma sarığını, her zamanki gibi, hiç özenmeden dolamıştı. Yakışıklı olduğu kadar da utangaçtı. Karşısındakilere hiç zorlamadan güven vermesi, çok az, çok da öz konuşmasındandı”.

Lider Söğüt'te birçok akıl hocası ve sözü devamlı dinlenen bilgiler vardır. Oldukça büyük idealleri ve amaçları olan Osman Bey, kendisine engel olabilecek ya da onu küçümseyebilecek kişileri en başında ikna edip yolunu açmak ister: “Osman Bey, Edebalı'nın iyice şaşalayacağını bildiğinden, şeyhle yalnız konuşmak istemişti. Niyeti ilerde kullanacağı önemli bir yardımcının halk üzerindeki büyük etkisini zedelenmeden, kendisine tepeden bakmasını, tecrübesiz sayarak her işte öğüt vermeye kalkmasını, şimdiden önleyip ilerde faydasız çekişmelere meydan vermemektir”.

Cömert Söğüt halkının en zor günlerinde bile insanların ihtiyaçlarına koşar ve onların dertlerine bir şekilde çözüm bulur: “Osman Bey bizi nasıl gezdirdi, o zaman bu zamandır? Bastırdı mı, ezdirdi mi? Utandırıp yere baktırdı mı, yok yoksul bıraktı mı? (...) Yoksulluk geldi çattı, kimileri gibi cimriliğe vurmadı. Çıplağımız giydirmeye, açımızı doyurmaya çalıştı gücü yetse de yetmese de...”.

Soğukkanlı Demircan ve Liya'nın ölümünden sonra Söğütlüler ve Karacahisarlılar karşı karşıya gelir. Bu cinayetlerin arkasında iki beyliği birbirine düşürmek isteyen kişiler olabileceğinden şüphelenen Osman Bey tedbirdir: “Canımızı alıp atlarımızı sürenin kimliği bilinmeden, ne istediği kesinlikle anlaşılmadan akın yok bende! (...) Zorlarsanız, ayrılığa varır bu işin sonu! Bu kez giden giderse, bir daha dönmemesine gider. Kendine dilediği yerde yurt bulur. Beni, bey tanırsanız budur bu... Gidecekler göçlerini sarıp gitsin, bir daha da artlarına hiç bakmasın!”.

Cesur Düşmanıyla girişeceği mücadelede gözünü budaktan sakınmaz. Onun bu hali düşmanı Çudaroğlu tarafından şöyle dile getirilir: “Kara Osman Bey, hırslanıp kılıcı kuşanıp atladi mı, öfkesini basamayan arslana, gölgesine saldıran şahana, fırtınada sokulan aç kurda, vururken yanılmayan parsa benzer!”.

Barışçıl Cinayetlerin iki kavmi birbirine düşürmek için işlendiğini öngören Osman Bey, Filatyos'a şöyle der: “Anlaşıyor dostum Filatyos, bizi, birbirimize düşürmek isteyen var! Gelmeyelim düşman oyununa! Ağabeyin soylu Aksantos'a selam ederim”.

Kerimcan (Savaşçı, Bilge)

Karakter Bilime olan merakıyla ön plana çıkan erkek karakter, Şeyh Edebalı'nın öğrencisi olmak niyetinde olsa da annesi Bacıbey, oğlunun öldürülmesinden sonra onun savaşçı olmasını ister. Dönemin Türk insanını anlamlandırmak için oldukça önemli bir tiptedir. Eserin sonunda savaştan değil bilimden yana tavır alan karakter, yazarın vermek istediği iletinin önemli bir taşıyıcısıdır. Kendisinden bir savaşçı olması istenen Kerimcan, kan dökmeye karşı çıkarak ilimden yana tavır alır ve gelecekte kurulacak olan devletin nasıl bir birey yetiştirmesi gerektiği, devletin çıkacağı yolda neyi kılavuz edinmesi Kerimcan'ın bu tavrı üzerinden verilir. Kişilik özellikleri olarak; bilinçli, duyarlı, meraklı, yaratıcı, ilerlemeci, uzlaşmacı, yardımsever, güvenilir, hoşgörülü, sorumlu, dikkatli, bilge ve cesur bir tiptedir.

Etkinlikler Ağabeyi Demircan'ın sevgilisi Liya'yla birlikte öldürülmesinden sonra Kerim Çelebi, annesi Bacıbey'in zorlamasıyla savaşçı olmak durumunda kalır. Ağabeyinin intikamını almak için Kaplan Çavuş'tan silah eğitimi alır ve bey konağında nöbetçi olur. Liya'nın erkek kardeşi olan Mavro'yla ortak bir amaç için yol arkadaşlığı ederler ve kardeşlerinin katilini bulmaya çalışırlar. Orhan Bey'in korumalarından biri olan Kerimcan, Osman Bey'in bazı işlerini de görür. Bala Hatun'un istenmesi için Voyvoda Nurettin Bey'e haber götürür, Osman Bey Alişar tarafından pusuya düşürüldüğünde Orhan Bey'le birlikte yardım çağırmaya gider. Söğüt halkı Domaniç'e doğru göç ederken, Benito'nun mağarasına girer ve onun yapmış olduğu hainlikleri ve kardeşinin öldürülmesindeki rolünü öğrenir. Kerimcan mağaradan çıkarken bir kurt kapanına yakalanır ve ağır şekilde yaralanır. On beş gün kadar hiçbir şey yapamadan yatar. Osman Bey düşmanlarla savaşmaya karar verdiğinde en ön saflarda yer alır ve Gladys ile Uranha'yı Germiyan'daki İssizhan'a kadar kovalar. Handa Gladys'le çarpışan Kerimcan, onu bir uçurumdan aşağı atarak öldürür ve ağabeyinin intikamını almış olur. Söğütlüler düşmanlarını mağlup eder. Kerimcan'a Osman Bey tarafından Subaşılık verilmek istenir fakat o bunu reddederek Şeyh Edebalı'nın yanında ilim öğrenmek istediğini

söyler. Bacıbey, oğlunun artık bir adam olmuş olmasından memnundur. Sevgilisi Aslıhan da onun bu isteğini kabul eder.

Etkileşim Eserin en baskın karakterlerinden biri olan Kerimcan, çoğu zaman etkinliğiyle Osman Bey'i geri planda bırakır. Eserin en önemli iletileri karakter üzerinden verilir. Anlatı boyunca oldukça etkin bir rol oynayan karakter, her anlatı kişisiyle iletişim ve etkileşim halindedir.

ÖRNEK ANILAR

Değişen Kerim Çelebi, ağabeyinin öldürülmesinin ardından annesi Bacıbey ve sevgilisi Aslıhan tarafından savaşçı olup intikam almaya zorlanır. Ağabeyinin ölümü karakter üzerinde ciddi sorgulamalara neden olur ve kendisinden beklenen sorumluluğu üzerine alarak adı artık Kerimcan olur: "Kerim yanağının kanamasına aldırmadan Demircan'ın eski savaşçı urbalarını giydi, silahları kuşandı. (...) Ölse de bir başkası olarak yaşamaya başlasa, bundan daha çok değişmezdi. İçinde doğup büyüdüğü bu aşevini, kapı dibinde silahlarını kuşanan bu kadını, ömründe ilk görüyormuş gibi yadırgadı. Üstüne biraz bol gelen savaşçı giyimleri, sanki camdandı, çıplaklığını örtmüyordu. İnsanların önüne cüppesiz nasıl çıkılacağını kıvrınarak düşündü. Sarığını çözüp savaşçı sarığı gibi bağlarken artık kendisini tutamadı, sessiz sedasız ağlamaya başladı".

Cesur Keşiş Benito'nun ne kadar kurnaz bir karakter olduğunu bilmesine rağmen, çekinmeden mağarasına dalar. Orada ağabeyinin cinayeti ve arkalarından düzenlenen entrikalar hakkında her şeyi öğrenir. Mağaradan çıkarken bir kurt kapanına yakalanır: "Dişleri sivri keskin, sustası iki parmak kalınlığında has çelikti. Zorlayıp kalktı. Sağ ayağını basarak yayı indirmeye çalıştı. Biraz indirince ellerinin acı gücünü de katıp bacağını kurtardı. (...) Kurtulduğuna seviniyor, 'Gerisi Kolay... Gerisi kolay' diye inliyordu. (...) Kurtulma sevinciyle güç yetiririm sanıp kalkmaya davrandı, sol ayağına basmadığını anlayınca n'apacağını şaşırıldı. Rüzgar, odanın kaya yarıklarında ısıklıyor, her geçen saniye Kerim'e yıl kadar uzun geliyordu".

Sorumlu Bacıbey, Demircan'ın öldürülmesinden sonra Kerim'i intikam alması için görevlendirir. Sözün töre sayıldığı bir toplumda Kerim, kanlılarıyla hesaplaşabilmek için her şeyi yapacaktır. Bu durum Bacıbey tarafından şöyle dillendirilir: "Devlet Ana kükremişti Allah beterinden saklasın, yere göğe sığacağı kalmamıştı. 'Kör Frenkle uzun Turkopol kanımızdır ve de oklanmış avımızdır. Kerim oğlumla Mavro oğlum gitmemiş olur mu, imansız Kaplan, olmaz ve de öcümüzü elimizle almamış hiç olmaz!' diyerek kapıyı kesti ve de yemini bastı (...)"

Bilge Kendisinden aile baskısıyla savaşçı olması beklenen Kerim'in gönlü, ilim ve irfan öğrenmektir. Annesi kendisini Demircan'la karşılaştırınca ona şöyle cevap vererek bilgeliğini gösterir: "Edebâli Şeyhimiz mi yiğit, Dünder Alp mi? Elini kılıca hiç sürmemiştir biri... Öteki doğdu doğal kılıç sürükledi yanı sıra..."

Mağdur Kerim Çelebi, savaşması konusunda annesi tarafından şiddetle zorlanmıştır: "Soyun rezil! Köslük Meydanı'nda erkekler, ağanın kanını konuşmakta! Soyun! Kerim ilk vuruşla yere çökmüş, kızgın bir acı derisini dalayıp yüreğine bıçak gibi saplanmıştı. İkinci vuruşta kırbacın ucu yanağını sanki söküp aldı. — Soyun dedim, yüreksiz! Soyun dedim... Bacıbey gittikçe sakinleşiyor, kırbacın nasıl kullanılacağını gösterir gibi ölçülü aralıklarla hemen hemen hiç öfkesiz vuruyordu".

Öngörülü "Kerimcan, Şeyh Edebâli'nin kızını kaçırmayı, çevrede kimin göze alabileceğini bulmaya, bunun at hırsızlığı, Demircan ağasıyla Liya'nın öldürülmesi işine bağlanabilip bağlanamayacağını kestirmeye çalıştığından Mavro'nun telaşını, ilk bakışta fark edememişti".

Notüs Gladys (Cani/Sadist)

Karakter Eserde yarıtcılığı ve şiddeti temsil eden Napoli kralının gayrimeşru çocuğu, Anadolu coğrafyasındaki siyasi boşluktan faydalanarak ilk önce Bitinya prensi daha sonra da Bizans imparatoru olmak istemektedir. Oldukça sadist eğilimleri olan bir karakterdir. Kurgunun kötücül tarafında en önemli rolü oynar. Batı'nın ceberut yüzünün temsilcisi niteliğindedir. Babası tarafından reddedilmiş olsa da kendisini soylu olarak kabul eder ve avam sınıfına her türlü kötülüğü yapmakta hakkı olduğuna inanır. Doğuların aksine toprağa sahip olmak ve insanlara hükmetmek ister. Kötücül karakter sürekli olarak köksüzlüğünü ve reddedilmişliğini dile getirir ve oldukça argo bir üslubu vardır. Reddedilmesi ve güvensiz bir ortamda büyümesinden kaynaklı olarak herkesi kendisine düşman görür, kendini

beğenmiştir, kimseye güvenmez, herkese ve her şeye sahip olmak ister. Gladyüs; uzlaşmaz, yağmacı, hasmane, bencil, zalim, cimri, kuşkucu, güvenilmez, hoşgörüsüz ve kanunsuz bir tiptedir.

Etkinlikler Issızhan'a, kendine ait bir prenslik kurmak amacıyla gelmiş olan karakter, handa arkadaşlarıyla buluşup nasıl bir yol izleyeceklerine dair plan yaparlar. Mavro'nun kız kardeşi olan Liya'yı gözüne kestiren Gladyüs, Mavro'yla sohbet ederek Liya hakkında bilgi almaya çalışır, onu şövalye olmakla kandırır. Ertesi günün erken saatlerinde ortamın hareketsizliğinden faydalanmak isteyen Gladyüs, gizlice Liya'nın odasına girer. Fakat genç kadın uyanır ve elindeki zehirli bir hançerle Gladyüs'ü uzaklaştırmayı başarır. Beylikleri birbirine düşürmek için Ertuğrul Gazi'nin savaş atlarını çalmayı planlayan Gladyüs, Keşiş Benito'nun rehberliğinde Söğüt'e varır. Atların arasında Liya'ninkini gören Gladyüs, kadını öldürmek için aramaya başlar. Onu Demircan'la sevişirken yakalayan Gladyüs çığına döner ve Demircan'ı sırtından oklayarak öldürür. Liya'yı ise ona tecavüz ettiği sırada boğarak öldürür. Liya'nın cesedini yanlarında götürürler ve Karacahisar sınırında Demircan'dan aldıkları Türkmen sarığıyla ellerini değirmene bağlarlar. Bunu yapmaktaki amaçları Söğütlülerle Karacahisarlıları birbirine düşürmektir. Gladyüs'ün bu planı istenilen sonuçları vermez. Daha sonra Alişar Bey'le anlaşan Gladyüs, Osman Bey'in sevdiği kadın ve Şeyh Edebalı'nın kızı olan Bala Hatun'u kaçırmaya yeltenirler fakat bu işte de başarısız olurlar. Daha sonra Gladyüs, Alişar'la birlikte Osman Bey'e pusu kurar fakat bu girişimde de başarısız olurlar ve Gladyüs, Mavro'nun attığı bir okla omuzundan yaralanır. Daha sonra Gladyüs, diğer boyların tekfurlarını Osman Bey'e karşı kışkırtarak Söğütlüleri tamamen yok etmek ister. Olup bitenden haberdar olan Söğütlüler düşmanlarını alt ederler ve Gladyüs, Germiyan sınırındaki Issızhan'a kadar kaçır. Kerimcan ve Mavro onları handa sıkıştırır. Gladyüs, Kerimcan'la giriştiği dövüşte uçurumdan aşağı düşerek ölür.

Etkileşim Anlatının kötücül karakteri, kurgudaki bütün entrik vakaların ortaya çıkarıcısı ve yönlendiricisidir. Eserdeki rolü neredeyse başkahraman kadar fazladır. Anlatıdaki bütün önemli karakterlerle iletişim ve etkileşim halindedir. Konuşmalarındaki üslubu çoğu zaman argoya kaçır. İç monologlar ve uzun diyaloglar aracılığıyla karakterin dünya görüşü ve psikolojik durumu okurun önüne serilir.

ÖRNEK ANILAR

Acımasız Anlatıda kendisiyle ilgili yapılan ilk betimlemeden itibaren karakterin kötücül tabiatı okura gösterilir: "Şövalye kısa boylu, şişmandı ama tıkızdı. Bir eliyle kılıcını, öteki eliyle hançerini tutuyordu. Davranışlarında ölümle içli dışlı yaşayanların kuşkulu tetikliği vardı. Omuzlarına kadar inen gür saçları, yırtıcı hayvanların kabarmış yelesine benziyordu".

Dışlanmış Napoli kralının gayrimeşru çocuğu olduğunu kabullense de kendisini hiçbir yere ait hissetmez ve hiçbir şeye bağlanmaz. Babası ve annesi tarafından reddedilmişliği onun bütün karakterine etki eder. Yunus Emre'yle arasında geçen bir konuşmada şöyle der: "Bilirim sizde soyadı olmaz! Bizde vardır ama, benim yok... Babam ünlü bir prestir. Hadi sizden saklamayayım: Napoli krallarından... Notüs Gladyüs dedim kendime... Nötüs babasız demektir... Piç, yani... Onurlu ad, kendi kazandığımız addır!".

Sadist Daima bir başına yaşamış ve hiç sevgi görmemiş olan karakter, bunun acısını insanlara korkunç muameleler yaparak çıkarır. İnsanları eğlencesine öldürür ve kadınlara tecavüz ettikten sonra yaşadığı hazzı arttırmak için onları boğar: "Hem ölmüş, hem ölmemiş olmasını istiyordu. (...) Ölmediğini anlayınca, erkeklik gücü hiçe sayılmış, bu yoldan onuru yaralanmış gibi köpürdü. Boynun direnen tıkızlığında küt parmaklarıyla atardamarı arayıp buldu. (...) Şövalye, dizlerinin neden titrediğini, boynunun, belinin, parmaklarının niçin ağrıdığını anlamak için, şaşkın şaşkın kendisini dinledi. Eline bakar bakmaz, boğazını var gücüyle sıkarak karyı öldürdüğüne kesinlikle inandı, ciğerini ezen ağır bir yük göğsünden kalkmış gibi, ferahladı".

Maddiyatçı Liya'yla birlikte olmak için gizlice odasına girdiğinde kadın karakter ona hançer doğrultur. Bu durumu gururuna yediremeyen Gladyüs herkesi para ve mülkle elde edebileceğini düşünür: "Paraysa para... Erkeklikse erkeklik... Fazladan, soyluluksa soyluluk...".

Entrikacı Hakim anlatıcı aracılığıyla, hasta yatağındaki Ertuğrul Gazi'yi yönetimdeki boşluktan faydalanıp diğer boyların tekfurlarını ona karşı kışkırtarak devirmek istemesi ve Bitinya'ya prens olmak istemesi anlatılır: "Bitinya ucuna, Rumların kaltabanlığından yararlanıp yerleşmiş Ertuğrul'un, güvenilir hiçbir dayanağı olmadığını anlamıştı, Doksan yaşındaki yatalak Türkmen'i, bazı tekfurların yardımcıyla

ortadan kaldırmak nasıl işten değilse, ondan boşalacak yere, kendisinin yerleşmesi de o kadar kolay olacaktır. İlk basamak Gladys Unikus1 Dükaliği, ikincisi Bitinya Prensiği'ydı. Tekfurları hangi yollardan vassallığa razı edeceğini çoktan planlamıştı. Bunu sağlamak için, birkaç yüz Katalan, bir o kadar da Türkopol savaşçısı toplamak yetişecekti. "Prenslikten sonrası da, göklerdeki Rab İsa Efendimizin desteğiyle, Bizans İmparatorluğu'nun sahip bekleyen bahtsız tacı!".

Oyunbaz İsteddiği ünvanı ve toprakları elde edebilmek için diğer boyların tekfurlarını galeyana getirir. Osman Bey olanlardan haberdardır: "— İnegöl Tekfuru Aya Nikola başta... İkinci, Atranos Tekfuru Aleks, Çudar Moğol, bana kalırsa Germiyanoğlu'nun desteği... Frenk şövalyesi Notüs Gladys, Türkopol Uranha, bir de Pervane Subaşı... — Neyi alıp verememekte bizden bu Frenk serserisiyle bu Türkopol alçağı? — Biri Karacahisar kontu olacakmış, Frenk töresince; Türkopol da İssızhan baronu... — Yok canım... Kolay mıymış bu? — "Söğüt ucu bitirilirse çok kolaydır," diyormuş Pervane...".

Zevk düşkünü "Şövalye Notüs Gladys, bu işi oturduğu yerde, akılla bitirdiği için kendinden memnundu. Üst üste içti, kebab yedi, kemerinden bir delik gevşetti. Örne zırhının üstünde, sol göğsüne Sen-Jan haçı işlenmiş bir yün gömlek vardı. Örne zırhtan pantolonu kalın bacaklarını sıkıca sarmış, gövdesinin kolay yıkılmaz tıkkızlığını artırmıştı. Kılıcıyla hançerinin haç biçimi kabzaları bir örnekti, epeyce pahalı oldukları oymalarından belliydi. Sırma işlemeli kısa harmaniyesi, deriden kumanya torbası, çakmak kesesi, gümüş çemberli şarap matarası, şövalyenin şıklığa meraklı olduğunu gösteriyordu. Yüz siperliğinin bir canavar başına benzettiği çelik tolgası, kim bilir kaç altındı. Tolga da, sanki bunu biliyor, kaim meşe tahtalarından yapılmış masanın üstünde, kabarık tüyleriyle yırtıcı bir kasıntı yığını gibi duruyordu".